

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 2 listopada 2020 r.

Pozycja 338

POSTANOWIENIE z dnia 26 sierpnia 2020 r. Sygn. akt Ts 69/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Justyn Piskorski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej J.N. w sprawie zgodności:

- 1) art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. b i art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239, ze zm.) oraz § 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 753, ze zm.) z art. 2, art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 17 ust. 11 ustawy wymienionej w punkcie 1 niniejszego postanowienia w związku z § 5 rozporządzenia wymienionego w punkcie 2 z art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 w związku z art. 87 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 8 kwietnia 2020 r. (data nadania) J.N. (dalej: skarżący), reprezentowany przez adwokata ustanowionego pełnomocnikiem z wyboru, wystąpił z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Postanowieniem z 9 listopada 2015 r. (znak: [...]) Wojewoda K. (dalej: Wojewoda):

– nałożył na skarżącego grzywnę w wysokości 500 zł i wezwał do jej uiszczenia w terminie 7 dni od dnia otrzymania postanowienia;

– wezwał skarżącego do wykonania obowiązku wskazanego w tytule wykonawczym nr 1/14 z 21 lutego 2014 r. (tj. poddania małoletniej córki obowiązkowym szczepieniom ochronnym), wystawionym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w I. (dalej: PPIS w I.), w terminie 30 dni od dnia otrzymania postanowienia.

Wojewoda ocenił, że nałożony na skarżącego obowiązek szczepienia wynikał wprost z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (ówcześnie: Dz. U. z 2013 r. poz. 947, ze zm.; obecnie: Dz. U.

z 2019 r. poz. 1239, ze zm.; dalej: ustawa o zwalczaniu chorób zakaźnych). Jednocześnie wskazał, że ustalając wysokość grzywny „kierował się zasadą celowości i skuteczności podjętych działań. Zgodnie z obowiązującym orzecznictwem, aby środek przymusu w postaci grzywny w celu przymuszenia nabrał charakteru dyscyplinującego, nałożona grzywna powinna być na tyle wysoka, aby w ocenie zobowiązanego nieopłacalnym było jej uiszczenie tylko dla odłożenia w czasie egzekwowanego obowiązku. Zdaniem organu egzekucyjnego grzywna w wysokości 500 zł spełnia powyższą przesłankę” (s. 3 postanowienia).

Od wymienionego postanowienia skarżący odwołał się do Ministra Zdrowia (dalej: Minister), który postanowieniem z 8 lipca 2016 r. (znak: [...]) utrzymał je w mocy. Zdaniem Ministra postępowanie egzekucyjne było prowadzone w sposób prawidłowy. Wskazał, że wszczęcie postępowania egzekucyjnego wobec skarżącego zostało poprzedzone doręczeniem mu upomnienia PPIS w I. z 10 lutego 2014 r. Minister podkreślił również, że wykaz obowiązkowych szczepień ochronnych i grupy osób, które są zobowiązane do poddania się tym szczepieniom, zostały określone w art. 17 ust. 1 ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych oraz w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (ówcześnie: Dz. U. Nr 182, poz. 1086, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2018 r. poz. 753, ze zm.; dalej: rozporządzenie). Wskazał, że „[z]godnie z § 2 pkt 1, 5, 9, 11 ww. rozporządzenia w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych, szczepienia przeciwko błonicy, krztuścowi, tężcowi i *poliomyelitis* (do wykonania których u małoletniej H.N., [s]karżący został zobowiązany) są objęte obowiązkiem szczepień ochronnych” (s. 8 postanowienia).

Skarżący złożył skargę na orzeczenie Ministra, którą Wojewódzki Sąd Administracyjny w W. oddalił wyrokiem z 27 lipca 2017 r. (sygn. akt [...]).

Od powyższego rozstrzygnięcia skarżący wniósł skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego, który oddalił ją wyrokiem z 21 listopada 2019 r. (sygn. akt [...]).

Zaskarżone przepisy – zdaniem skarżącego – naruszają prawo do prywatności oraz prawo do decydowania o swoim życiu osobistym (art. 47 Konstytucji), jak również zasadę dostatecznej określoności przepisów prawa (art. 2 Konstytucji). Stwierdził, że art. 68 ust. 4 Konstytucji nie przesądza o tym, czy środki zwalczania chorób epidemicznych powinny być stosowane na zasadzie dobrowolności czy też przymusu leczniczego. W ocenie skarżącego ograniczenie powyższych praw nie spełnia wymogu proporcjonalności, konieczności oraz nie nastąpiło na podstawie ustawy.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 16 czerwca 2020 r. skarżącego wezwano do usunięcia braków formalnych wniesionej skargi przez: 1) sprecyzowanie przedmiotu skargi wyjaśniając, czy są nim tylko wskazane w *petitum* przepisy – art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. b oraz art. 17 ust. 1 oraz ust. 11 ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych; § 3 i § 5 rozporządzenia – czy także wskazana tam „[u]stawa o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym z dnia 30 listopada 2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2072)”, a jeśli tak, to określenie które jej przepisy; 2) uzasadnienie, w jaki sposób (...) przepisy „[u]staw[y] o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym z dnia 30 listopada 2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2072)” naruszają prawa lub wolności skarżącego określone w Konstytucji.

W odpowiedzi na zarządzenie skarżący wyjaśnił w piśmie procesowym z 29 czerwca 2020 r. (data nadania), iż „przedmiotem skargi są przepisy art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. b, art. 17 ust. 1 oraz ust. 11 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi oraz § 3 i § 5 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy spełnia ona wymagania przewidziane w ustawie oraz nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK.

W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna spełnia przesłanki przekazania jej do merytorycznego rozpoznania, albowiem:

1) skargę sporządził adwokat, który przedłożył pełnomocnictwo szczególne do sporządzenia i wniesienia tego środka prawnego, a także do reprezentowania skarżącego w postępowaniu przed Trybunałem;

2) skarżący wyczerpał przysługującą mu drogę prawną, ponieważ od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 21 listopada 2019 r. (sygn. akt [...]) nie przysługuje żaden zwykły środek zaskarżenia;

3) dochowany został przewidziany w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK trzymiesięczny termin wniesienia skargi, gdyż ostateczne rozstrzygnięcie, w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, zostało doręczone pełnomocnikowi skarżącego 20 stycznia 2020 r., a skarga konstytucyjna została wniesiona do Trybunału Konstytucyjnego 8 kwietnia 2020 r. (data nadania);

4) prawidłowo określony został przedmiot kontroli, tj. art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. b oraz art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239, ze zm.; dalej: ustawa o zwalczaniu chorób zakaźnych), § 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 753, ze zm.; dalej: rozporządzenie) oraz art. 17 ust. 11 ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych w związku z § 5 rozporządzenia. Przepisy te statuuja obowiązek poddania się szczepieniom ochronnym;

5) zakwestionowanym w skardze przepisom skarżący zarzucił naruszenie prawa do prywatności oraz prawa do decydowania o swoim życiu osobistym;

6) prawidłowo wskazano, w jaki sposób zakwestionowane w skardze przepisy naruszają – jego zdaniem – powyższe prawa. Zarzucił bowiem, że wyłączają one możliwość podjęcia decyzji o odmowie przez osoby obowiązane do poddania się obowiązkowym szczepieniom albo przez ich opiekunów prawnych lub faktycznych. Podniósł, że ograniczenie wyżej wymienionych praw nie spełnia wymogu proporcjonalności, gdyż obowiązkowe szczepienia ochronne są zabiegiem medycznym obciążonym znacznym ryzykiem. Wskazał jednocześnie na brak specjalnego funduszu, wypłacającego odszkodowania dla osób dotkniętych niepożądanymi odczynami poszczepiennymi. Skarżący stwierdził też, że występujące w niniejszej sprawie ograniczenie praw konstytucyjnych nie jest konieczne. W tym zakresie powołał się na przykłady innych państw, które zniosły obowiązek szczepień. Zdaniem skarżącego przedmiotowe ograniczenie nie nastąpiło na podstawie ustawy, gdyż ilość dawek poszczególnych szczepionek, jak również lata i miesiące, w których należy podać szczepionkę, wynikają z Programu Szczepień Ochronnych, będącego corocznym komunikatem Głównego Inspektora Sanitarnego.

Trybunał stwierdza, że wydane w stosunku do skarżącego postanowienie o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia do wypełnienia obowiązków nie jest oparte wprost na wyżej wymienionych przepisach. Należy jednak zauważyć, że skarżący kwestionuje obowiązek poddania się szczepieniom ochronnym, który wynika z ustawy. W zakresie tego obowiązku wszczęcie postępowania egzekucyjnego nie jest poprzedzone wydaniem decyzji przez organ administracji publicznej. W konsekwencji skarżący nie ma możliwości uzyskania ostatecznego

go orzeczenia, wydanego w jego indywidualnej sprawie, którego podstawą prawną byłyby kwestionowane przepisy.

W związku z powyższym i zważywszy na to, że sformułowane przez skarżącego zarzuty nie są oczywiście bezzasadne (art. 61 ust. 4 u.o.t.p.TK), Trybunał – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p.TK – postanowił nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.